

Domnule Director General,

Nu mă gândesc la mine, care mi-am pierdut toată averea. Tot ce am avut scump: biblioteca, colecțiile mele de monete, tablouri, mobilele, lămpile, vesela, colecțiile mele de fotografii, de afișe — nu știu dacă știți că locuința mea a fost un muzeu istoric — totul s'a pierdut. Am rămas, eu și familia mea, privați de tot ce am agonisit. Zic, nu vreau să mă gândesc la mine, ci regret din suflet că n'am putut salva Arhivele Statului, o avere care aparține Bucovinei întregi, întregului neam românesc. Cauza acestei regretabile întâmplări este ultimul scurt, prea scurt, pe care Rușii au binevoit să ni-l acorde și într-o privință oarecare și autoritățile noastre care au refuzat să îndrumeze din timp evacuarea. Cum s'a lucrat, ilustrează următorul fapt. Când s'au repartizat lăzile de evacuare acum 1—2 luni, eu imediat am împachetat lucrurile arhivei, Dar autoritățile celelalte au dat lăzile în pivniță pe motiv că pentru moment nu au nevoie de ele.

Cercul de recrutare, imediat după ședința finută, trebuia să înceapă cu evacuarea. Arhivele Statului urmau să fie evacuate în prima zi, odată cu Mitropolia. Dece nu s'a activat după acest plan? Dece s'a așteptat momentul, când nu s'a mai putut aplica niciun plan?

Cu durere în suflet vă trimit acest raport, rugându-vă ca să grijiți acum și de mine, care mă găsesc aici, în Bucșoia, fără bani, fără salar primit nici dela Liceu, nici dela Arhivă.

Nu învinuesc pe nimeni. Poate ne-a fost dat să petrecem astfel de timpuri grozave.

Cuprins de cea mai dură durere, mă silesc să fiu liniștit, trimițându-vă salutări frățești.

Al D-voastră devotat,

Prof. Teodor Balan

Bucșoia, ofic. post. Frasin, jud. Câmpulung
Bucovina

Bucșoia, 2 Iulie 1940.

Inreg. la Nr. 1242 din 4 Iulie 1940.

DOUĂ DOCUMENTE REFERITOARE LA MĂNĂSTIREA GOLIA

O sentință interesantă a divanului domnesc al Moldovei din 1662

În arhiva statului din Chișinău se păstrează originalul celor două documente publicate mai jos. Documentele sunt interesante din toate punctele de vedere.

Primul e o poruncă a lui Ștefăniță Vodă Lupul. La 23 Iulie 1661 acesta ordonă să se restituie mănăstirii Golia moara făcută de Gheorghe Catargiu pe Răut, pe proprietatea mănăstirii, precum și țarina împrejurată de acesta din urmă.

Documentul e următorul :

† Io Ștefan Vasilie voevoda bjeiu milostiiu gospodar Zemli Moldavskoi, dat-am cartia domniei mele rugătorului nostru, egumenul și

a tot săborul svintei mănăstiri Golăia și pre cine vor tremite să fie tare și putiarnic cu cartia domniei meale a opri o moară ce iaste pre Răut mai sus de Mihălașia pre vadul svintei mănăstiri; carea moară o au făcut boiarinul nostru Gheorghie Catargiul pre vadul svintei mănăstiri Golăia. Aceaia să aibă a opri rugătorii noștri, călugări, carii scriem mai sus. Așijderea și o țarină, ce iaste pre hotar mănăstiresc să oprească ce va fi pâine sau alt vinit dea zeacia. Nimărui nemică să nu dea, iar Catargiului de-i va părea cu strănbul să vie să stea de față cu călugării și să-și aducă și dreasăle. Și pentru aceli lucru nime să nu cutează a ținea sau a opri pred sim listom gospodva mi.

U Ias vl. 7302, юл 17

ГЛАВЪ ГОСПОДИНЪЗЪ ВЕЛЪ

În acelaș an în Septemvre urmând Istratie Dabija în domnie după moartea lui Ștefăniță Vodă, călugării mănăstirii Golia s'au îngrijit, ca noul domnitor să le dea un ordin similar. Astfel Istratie Dabija, noul domn, stabilește drepturile mănăstirii prin un ispisoc aproape identic cu al înaintașului său, cum se vede în următoarea sentință, care este rezultatul unei judecăți a divanului domnesc din Martie 1662.

† Noi Evstratie Dabija voevoda bjieiu milostieiu gospodarbъ Zemli Moldavskoi, dat-am cartea domniei miale rugătorilor noștri, egumenul și a tot săborul sventii mănăstiri Golăia și pre cine vor tremite să fie tare și putiarnic cu cartia domniei miale a opri o moară, ce iaste pre Răut mai sus de Mihălașia pre vadul mănăstirii: care moară au făcut boiarinul nostru Ghiorghie Catargiul pre vadul mănăstirii Golăia. Aceia să aibă a opri rugătorii noștri călugări, carii scriem mai sus. Așijderea și o țarină, ce iaste pre hotar mănăstirescъ să oprească pâine sau altu vinit dea ziacea. Nemică să nu dea, pentrucă și am întrebat de față călugării cu Catargiul înaintia domniei miale și au rămas călugării pre Ghiorghie Catargiul denaintia domniei miale și a tot svatul nostru, așijderea și pietrile și hiarăle încă să le să stia să înble pre moară, căci el s'au hrănit cătăva vreame deacolo și treabă n'au avut pentru aceaia. Nime să nu oprească preste cartea domniei miale и на к нн бѣдетъ

U Ias vl. 7300 Mart

† Tiron

Atât documentul din 7169 (1661) Iulie 23 al lui Ștefăniță Vodă Lupul, cât și al lui Istratie Dabija din 7170 (1662) Martie, sunt interesante pentru că ne oferă elemente de procedură din vechiul drept românesc și sentință dată de divanul domnesc. Un imobil construit pe locul altuia, de care te-ai folosit un timp fără înțelegere legală între părți, rămâne al adevăratului proprietar conform hotărârii date de cătră divanul lui Istratie Vodă Dabija.

I. Minea